

Lovforslag nr. L 27. Fremsat den 13. oktober 1993 af landbrugsministeren (Bjørn Westh)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om jordfordeling mellem landejendomme

§ 1

I lov nr. 129 af 28. april 1955 om jordfordeling mellem landejendomme, jf. lovbekendtgørelse nr. 467 af 22. juni 1990, foretages følgende ændringer:

1. I § 2 indsættes som stk. 7 og 8:

»Stk. 7. Jordbrugsdirektoratet kan beslutte, at en anmodning om jordomlægninger mellem et begrænset antal ejendomme kan fremmes til kommissionens godkendelse uden iagttagelse af bestemmelserne i stk. 1-6.

Stk. 8. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler for fremme af sager efter stk. 7.«

2. Efter § 2 indsættes:

»§ 2 a. Jordbrugsdirektoratet kan beslutte, at sager, der fremmes efter § 2, stk. 7, og godkendes af kommissionen, skal forelægges kommissionen til gennemførelse og berigtigelse ved én

kendelse. For kendelsen gælder bestemmelserne i § 4, stk. 2-4, og §§ 5-7.«

3. I § 3, stk. 4, sidste pkt., udgår:

», jf. lovbekendtgørelse nr. 62 af 21. februar 1984.«

4. I § 9, stk. 2, indsættes efter »jordfordelingen«:

», dog højst 1.500 kr. pr. ha.«

5. I § 9 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Landbrugsministeren kan bestemme, at Statskassens afholdelse af udgifter i henhold til stk. 1 ved gennemførelse af sager efter § 2a, vil kunne erstattes af et tilskud til udgifter, der afholdes af lodsejerne.«

§ 2

Landbrugsministeren fastsætter tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Lovforslaget har til formål at skabe grundlag for en øget og mere fleksibel udnyttelse af jordfordeling som et instrument til en løbende forbedring af dansk landbrugs arronderingsmæssige struktur, særligt i forbindelse med ophørsordningen for jordbrugere.

I aftalen med landbrugsorganisationerne af 6. april 1993 om visse landbrugspolitiske spørgsmål indgår blandt andet nogle strukturpolitiske elementer, herunder indførelse af EF's ophørsordning for jordbrugere, visse ændringer af landbrugsloven og en styrkelse af jordfordelingsindsatsen.

Det fremgår, at ophørsordningen forberedes af et interministerielt udvalg, og at den styrkede jordfordelingsindsats i første omgang især skal koncentres om de arealer, der frigøres i forbindelse med ophørsordningen.

Da arronderingsforholdene har en væsentlig betydning for den enkelte landbrugsbedrifts produktionsøkonomi, er der såvel for de enkelte bedrifter som for samfundsøkonomien en betydelig interesse i, at en strukturomlægning i den størrelsesorden, som der er tale om ved ophørsordningen, tjener til fremme af en bedre jordarrondering.

Det interministerielle udvalg har i sin rapport af september 1993 fundet det af betydning, at mulighederne for overdragelse af frigjorte arealer gennem en jordfordeling forbedres, dels ved at der skabes kapacitetsmæssige muligheder for at eliminere ventetiden for rejsning af jordfordelinger, og dels ved at der gives et bedre incitament til at afhænde frigjorte arealer gennem en jordfordeling.

I det omfang frigjorte arealer kan indgå i en jordfordelingssag, vil hensynet til en forbedret jordarrondering kunne fremmes. Jordfordelingsinstituttets kendelsessystem er et velegnet instrument til gennemførelse af jordomlægninger mellem en flerhed af ejendomme, men det nuværende regelsæt, som i det væsentlige er baseret på jordfordelingssager med gennemsnitligt 50 deltagende ejendomme, bør gøres mere fleksibelt, så der i praksis åbnes mulighed for

at gennemføre sager med helt ned til 5-10 deltagende ejendomme.

Det skønnes, at gennemførelse af ophørsordningen især skaber behov for, at ophørsansøgere, der påtænker at overdrage arealer i en jordfordeling, kan få hurtigt svar på, om dette overhovedet kan lade sig gøre – og i givet fald hvornår.

Hensynet til hurtig tilbagemelding til ophørsansøgere og udnyttelsen af jordfordeling til en hensigtsmæssig fordeling af frigjorte arealer peger på, at jordfordelingsindsatsen skal gå i retning af flere mindre og hurtigere gennemførte sager.

Dette hensyn vil kunne tilgodeses, *dels* ved en tilpasning af praksis inden for den gældende lov således at jordfordelingssager, hvori der deltager 2-3 ophørsansøgere, kan gennemføres med et mindre (15-25) antal deltagere og med en hurtig tilbagemelding til ansøgerne om, hvorvidt sagen kan gennemføres inden for de for ansøgerne acceptable tidsfrister (model 1), og *dels* ved indførelse af en helt ny forenklet sagstype, der retter sig mod mindre sager med mindst 5 og normalt ikke over 10 deltagere (model 2).

Ved tilførelse af øgede ressourcer svarende til 7,5 årsværk i 1994 og 15 årsværk i 1995 og derefter og ved udvidelse af jordfordelingskendelsens anvendelsesområde forventes der en betydelig aktivitetsstigning, som også vil få effekt i de områder af landet, hvor jordfordeling hidtil ikke har været anvendt.

Hvis den forøgede indsats ressourcemæssigt fordeles mellem de to nævnte nye sagstyper model 1 og 2 i forholdet 2:1, forventes Jordbrugsdirektoratet – efter en vis oplæringstid for nyansat personale og indkøring af de nye sagstyper – at have en årlig sagsbehandlingskapacitet fra 1995 og fremover på ca. 15 sager af model 1 og ca. 30 sager af model 2.

2. Stedfundne ændringer af jordfordelingsloven

Jordfordelingsloven er fra 1955 og har sine rødder i den særlige indsats for at forbedre landbrugsstrukturen i Sønderjylland ved genforeningen i 1920 og i det stærke offentlige engagement i landvindingsar-

bejder og etablering af husmandsbrug helt til slutningen af 1950'erne.

Om Folketingets behandling af lov nr. 129 af 28. april 1955 henvises til Folketingstidende 1954-55, sp. 1770, 1909, 3104, A.673, B.221 og C.289.

Jordfordelingsloven er ændret ved lov nr. 700 af 21. december 1982, jf. Folketingstidende 1982-83, sp. 1039, 1461, 3286, 3576, A.895, B.775 og C.145.

Jordfordelingsloven er ændret ved lov nr. 138 af 7. marts 1990 om ændring af forskellige lovbestemmelser som følge af lov om udstykning og anden registrering i matriklen, jf. Folketingstidende 1989-90, sp. 64, 400, 5465 og 5891.

Jordfordelingsloven er senest ændret ved lov nr. 415 af 13. juni 1990, jf. Folketingstidende 1989-90, sp. 8999 ff og 10795. Ved denne ændring, som var et led i den daværende regerings handlingsplan for afbureaukratisering, blev aktivitetsniveauet reduceret. Der blev indført brugerbetaling i form af en afgift på 5 pct. af de omlagte jorders værdi, og der blev indført mulighed for gennemførelse af jordfordelinger som indtægtsdækket virksomhed.

3. Hovedtræk i lovforslaget

Lovforslaget indeholder alene de ændringer og tilføjelser til den gældende lov, som er nødvendige for at gennemføre mindre jordfordelinger efter en forenklet procedure og dermed at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af jordfordeling i forbindelse med ophørsordningen for jordbrugere.

Efter den gældende lov består proceduren for gennemførelse af jordfordeling af 1) indledende møde med lodsejere, Jordbrugsdirektoratet og jordbrugskommissionen, 2) møde med plangodkendelse og jordbrugskommissionens afsigelse af foreløbig kendelse og 3) møde, hvor jordbrugskommissionen afsiger endelig kendelse.

Den sædvanlige sagsprocedure er velegnet til gennemførelse af sager med mange deltagere. Der har tidligere været eksempler på jordfordelingssager med over 100 deltagere. I de senere år har Jordbrugsdirektoratet tilstræbt en gennemsnitsstørrelse på 50 deltagere for at kunne sikre en nødvendig sagsstyring inden for de givne rammer for aktiviteten. Proceduren er imidlertid for omkostnings- og tidskrævende for behandling af sager med et begrænset antal deltagere. I praksis er der kun ganske få gange gennemført sager med mindre end 20 deltagende lodsejere. I de administrative forskrifter i henhold til lovens § 1, stk. 4, forudsættes en anmodning om sagsrejsning at komme fra en gruppe på mindst 10 lodsejere.

Forslaget åbner for anvendelse af jordfordelingskendelse i en forenklet form ved jordomlægninger mellem nogle få ejendomme (5-10). Sager, der opfylder de nærmere fastsatte kriterier, skal herefter af Jordbrugsdirektoratet kunne forelægges for jordbrugskommissionen til godkendelse og berigtigelse ved én kendelse. En del af de opgaver, der efter gældende regler udføres af Jordbrugsdirektoratet, forudsættes i den forenkledede sagstype udført lokalt i forbindelse med forberedelse af sagen til godkendelse. Sagstypen vil herefter kunne få et tidsmæssigt forløb, der ikke afviger væsentligt fra gennemførelse af en normal skødehandel.

4. Høring

Lovforslaget har været til høring i Landbrugsrådet, De danske Landboforeninger, Dansk Familielandbrug, Dansk Erhvervsjordbrug, Danmarks Landboungdom, Dansk Erhvervsgartnerforening, Den danske Landinspektørforening, Amtsrådsforeningen i Danmark, Kommunernes Landsforening, Finansrådet og Realkreditrådet.

5. Finansielle konsekvenser

Som led i landbrugsaftalen af 6. april 1993 er der i forslaget til finanslov for 1994 optaget 7,5 årsværk i bevillingslønramme (Ø) svarende til en lønsam på 2,6 mio. kr. til forøgelse af jordfordelingsindsatsen. Fra og med 1995 er der optaget 15,0 årsværk svarende til en lønsam på 5,3 mio. kr.

Til dækning af den hermed forøgede aktivitet er der samtidig optaget en forøgelse af øvrige driftsudgifter i 1994 på 4,2 mio. kr. Fra og med 1995 er der optaget 8,2 mio. kr.

Forslagets nr. 5 indeholder en bemyndigelse til landbrugsministeren til at bestemme, at Statskassens afholdelse af udgifter ved gennemførelse af den forenkledede sagstype vil kunne erstattes af et tilskud til udgifter, der afholdes af de private lodsejere. Der søges derfor om adgang til, at Landbrugsministeriet på de årlige tillægsbevillingslove kan overføre den nødvendige del af driftsbevillingen til jordfordeling til en tilskudsbevilling, første gang på forslag til lov om tillægsbevilling for 1994.

Det er hensigten at søge medfinansiering fra EF i henhold til Artikel 3, stk. 3, i Rådets forordning (EØF) nr. 2079/92 til den personaleforøgelse, der vil blive anvendt til behandling af jordfordelingssager med arealer fra ophørende jordbrugere i henhold til forordningen.

Af forordningens præambel fremgår bl. a.:

«for at foranstaltningen kan blive effektiv, bør overdragelsen og udvidelsen af landbrugsbedrifter

samt udnyttelsen af arealer til ikke-landbrugsmæssige formål foregå således, at en rationel udnyttelse af landdistrikterne sikres; medlemsstaterne kan nå dette mål ved at give deres eksisterende tjenester de fornødne midler eller ved at yde støtte til oprettelsen af nye tjenester;»

Efter Art. 3, stk. 3, udgør den EF-medfinansierede igangsætningsstøtte 36.000 ECU pr. heltidsbeskæftiget medarbejder. Dette beløb fordeles over hver medarbejders første fem ansættelsesår.

Forslaget har ikke finansielle konsekvenser for kommunerne.

6. Erhvervs- og miljømæssige konsekvenser

Jordfordelingslovens formål er at tilstræbe, at de landbrugsejendomme, der deltager i en jordfordeling, får en forbedret arrondering og dermed en bedre erhvervsmæssig udnyttelse.

Ved jordfordeling foregår der en samlet planlægning af arealomlægninger mellem flere ejendomme. Hermed sikres en bedre arrondering, og kørselsafstandene mellem en bedrifts jorder nedsættes. Dette medfører bl. a. energibesparelser og for animalske producenter en mere hensigtsmæssig spredning af husdyrgødning. Planlægningen giver endvidere lodsejerne gode muligheder for at inddrage hensyn til landskab og miljø, som er karakteristiske for det berørte lokalområde.

7. Notifikation

Lovforslaget skal notificeres over for EF-kommissionen.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1:

Det foreslås, at landbrugsministeren skal kunne fastsætte regler for, hvilke sager, der skal kunne fremmes efter den forenklede ordning, hvilke kriterier den enkelte sag skal opfylde, samt regler for Jordbrugsdirektoratets og jordbrugskommissionens behandling af den enkelte sag.

Det påregnes, at reglerne blandt andet kommer til at indeholde bestemmelser om,

- at anmodninger, der hviler på afhændelse af arealer fra mindst én landbrugsejendom, hvis ejer søger ophørsstøtte i henhold til det samtidigt hermed fremsatte lovforslag om ophørsstøtte, har prioritet forud for andre,
- at sagstypen forudsætter mindst 5 deltagere og normalt ikke mere end 10 deltagere,

- at offentliggørelse af planforslag forud for indsendelse til Jordbrugsdirektoratet sikrer, at alle interesserede lodsejere i det relevante geografiske område har mulighed for at deltage,
- at planen ved fremsendelse til Jordbrugsdirektoratet skal ledsages af nødvendige godkendelser og tilladelser efter gældende lovgivning samt de attester, erklæringer og garantier, der er nødvendige for sagens gennemførelse ved kendelse, og
- at Jordbrugsdirektoratet kan afvise sager, der ikke opfylder de fastsatte betingelser, herunder de kvalitetskrav, der efter sædvanlig praksis gælder for gennemførelse af jordfordeling.

Til nr. 2.

Jordfordelingslovens kendelsessystem er baseret på, at den foreløbige kendelse fastslår jordfordelingsplanens fysiske indhold og giver lodsejerne adgang til at tage de overtagne arealer i brug. Denne kendelse er bindende for alle lodsejere samt rettigheds- og panthavere i de enkelte ejendomme.

Ved den endelige kendelse afgøres endeligt alle krav og indsigelser, der måtte være fremført.

Ved gennemførelse af sager med kun én kendelse forudsættes det, at sagen foreligger fuldt oplyst ved planens indsendelse til Jordbrugsdirektoratet, herunder at der foreligger panthaversamtykke til de foreslåede omlægninger, dokumentation for nødvendige godkendelser og tilladelser efter gældende lovgivning, herunder spørgsmål om servitutter og vejforhold m.v., fordeling af skatter m.v., samt garantier og erklæringer til sikring af korrekt ind- og udbetaling af vederlag.

Samtykke fra panthavere er dog ikke nødvendig i tilfælde, hvor en ejendoms værdi netto forøges, eller hvor formindskelsen er ubetydelig i forhold til ejendommens værdi, og omlægningen kan gennemføres uden nogen som helst fare for pantsikkerheden.

Sagstypen indebærer en anden arbejdsfordeling end i de sædvanlige jordfordelingssager, idet den samlede sagsbehandling i Jordbrugsdirektoratet reduceres ved en overførsel af opgaver til lodsejerne og den praktiserende landinspektør samt eventuelt advokat eller konsulenttjeneste.

Til nr. 3.

Ændringen er redaktionel.

Til nr. 4.

Indførelsen af brugerbetaling i 1990 havde bl. a. til formål at sikre, at de offentligt finansierede private jordfordelinger får tilstrækkelig privat- og samfundsøkonomisk betydning. Afgiftssatsen blev ansat

til 5 pct. af jordværdien af de omlagte arealer. Den gennemsnitlige jordværdi blev dengang skønnet til 20.000 kr. pr. ha.

Det har efterfølgende i visse tilfælde vist sig, at afgiften har afholdt ejere af arealer med høj jordværdi fra at deltage i en jordfordeling, idet det så er billigere og hurtigere for lodsejeren at gennemføre en privat handel.

For at fastholde et incitament til at vælge jordfordeling i situationer, hvor de aktuelle jordpriser er væsentligt højere end den skønnede gennemsnitsværdi, foreslås det at fastsætte et maksimumsbeløb for afgiften på 1.500 kr. pr. ha svarende til en jordværdi på 30.000 kr. pr. ha.

Til nr. 5

Det foreslås, at landbrugsministeren skal kunne fastsætte bestemmelser om en ændret fordeling mellem Jordbrugsdirektoratet og de private lodsejere af varetagelsen af opgaver i proceduren for den forenklede sagstype. Som en konsekvens heraf skal ministeren kunne bestemme, at der ydes et tilskud til betaling af afholdte berigtigelsesudgifter. Det er dog en forudsætning, at Statskassens andel af de samlede udgifter ikke herved bliver større end i jordfordelingssager, der gennemføres efter den sædvanlige procedure.

Bilag

*I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget*

1. I § 2 indsættes som stk. 7 og 8:

»Stk. 7. Jordbrugsdirektoratet kan beslutte, at en anmodning om jordomlægninger mellem et begrænset antal ejendomme kan fremmes til kommissionens godkendelse uden iagttagelse af bestemmelserne i stk. 1-6.

Stk. 8. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler for fremme af sager efter stk. 7.«

§ 2. Jordbrugsdirektoratet kan beslutte, at der på grundlag af en anmodning efter § 1, stk. 2, skal udarbejdes en plan til en hensigtsmæssig jordfordeling inden for et fastlagt område, eventuelt med fastsættelse af de deltagende jorders værdi ved vurdering efter nedenanførte regler.

Stk. 2. Jordbrugsdirektoratet indkalder til et lodsejermøde, hvor der redegøres for sagen og nedsættes et lodsejerudvalg, valgt af et flertal af de fremmødte lodsejere. Indkaldelse til mødet sker ved meddelelse i dagspressen, gennem postvæsenet eller på anden hensigtsmæssig måde med 8 dages varsel. Lodsejerudvalget repræsenterer lodsejerfællesskabets interesser.

Stk. 3. Vurdering til fastsættelse af jordernes ombytnings- og beliggenhedsværdi foretages efter forudgående indvarsling af ejeren med mindst 8 dages varsel af to lokalkendte landbrugskyndige mænd, godkendt af lodsejerudvalget, samt af en af Jordbrugsdirektoratet udpeget landinspektør, der leder forretningen.

Stk. 4. Vurderingsforretningen fremlægges efter fornøden bekendtgørelse til offentlig eftersyn i 14 dage med tilkendegivelse af, at indsigelser mod forretningen og værdiansættelsen må fremsættes skriftligt over for Jordbrugsdirektoratet inden 14 dage fra sidste

fremlæggelsesdag, og at forretningen vil blive lagt til grund for jordfordelingsplanen. Kommissionen bestemmer, om begæring om ændring i værdiansættelsen kan tages til følge, og om den ændrede forretning skal fremlægges til fornyet eftersyn.

Stk. 5. Jordbrugsdirektoratet udarbejder efter forhandling med de enkelte lodsejere forslag til en hensigtsmæssig jordfordelingsplan med oplysning om vilkår, kontante vederlag og øvrige betingelser for planens gennemførelse.

Stk. 6. Når jordfordelingsplanen er godkendt af kommissionen, forelægges den for lodsejerne. De lodsejere, som ikke skriftligt giver deres tilslutning til planen, indkaldes med 14 dages varsel ved anbefalet brev og ved bekendtgørelse i et på stedet udbredt dagblad til et offentligt møde for kommissionen. Såfremt mindst halvdelen af ejerne af de af planen omfattede arealer enten har givet skriftlig tilslutning eller giver møde og stemmer for planens gennemførelse, og de tiltrædende lodsejere repræsenterer mindst 2/3 af de arealer, der omlægges efter planen, såvel i henseende til geometrisk mål som ombytningsværdi, eller, hvor vurdering i henhold til stk. 3 ikke er foretaget, grundværdi, kan kommissionen ved foreløbig kendelse bestemme, at jordfordelingen skal gennemføres for de af planen omfattede arealer.

2. Efter § 2 indsættes:

»§ 2 a. Jordbrugsdirektoratet kan beslutte, at sager, der fremmes efter § 2, stk. 7, og godkendes af kommissionen, skal forelægges kommissionen til gennemførelse og berigtigelse ved én kendelse. For kendelsen gælder bestemmelserne i § 4, stk. 2-4, og §§ 5-7.«

3. I § 3, stk. 4, sidste pkt., udgår:

», jf. lovbekendtgørelse nr. 62 af 21. februar 1984«.

§ 3. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. ---

Stk. 4. Ved planen skal udlægges areal til adgangsveje af passende bredde og til andre i anledning af jordfordelingens gennemførelse nødvendige veje m.m. hvorhos kommissionen kan træffe bestemmelse om nedlægning og ændring af private veje. Kommissionen kan ekspropriere de fornødne vejarealer efter reglerne i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation af fast ejendom, jf. lovbekendtgørelse nr. 62 af 21. februar 1984.

Stk. 5. ---

Stk. 6. ---

Stk. 7. ---

4. I § 9, stk. 2, indsættes efter »jordfordelingen«:

», dog højst 1.500 kr. pr. ha.«

5. I § 9 indsættes som stk. 4:

»Stk. 4. Landbrugsministeren kan bestemme, at Statskassens afholdelse af udgifter i henhold til stk. 1 ved gennemførelse af sager efter § 2a, vil kunne erstattes af et tilskud til udgifter, der afholdes af lodsejerne.«

§ 9. Udgifter ved behandling og berigtigelse af en jordfordelingssag, der er rejst efter anmodning fra private lodsejere, og hvor det primære formål er at gennemføre arrangeringsforbedringer af hensyn til ejendommenes jordbrugsmæssige drift, betales af Statskassen, medmindre andet fastsættes.

Stk. 2. Ved jordfordeling efter stk. 1 betales en afgift på 5 pct. af jordværdien af de arealer, der omlægges ved jordfordelingen. Afgiften indbetales til Jordbrugsdirektoratet.

Stk. 3. Landbrugsministeren fastsætter nærmere regler om fordeling blandt lodsejerne af betalingen af den i stk. 2 nævnte afgift samt for opkrævning af afgiften.